

Vyšehrad ROZHOVORY

Michael Rozsypal /
Jindřich Šídlo
**JÁ SI TO VŠECHNO
PAMATUJU**

Já si to všechno pamatuju

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.ivysehrad.cz
www.albatrosmedia.cz

Jindřich Šídlo / Michael Rozsypal
Já si to všechno pamatuju – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2024

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Michael Rozsypal / Jindřich Šídlo

JÁ SI TO VŠECHNO PAMATUJU

Michael Rozsypal /
Jindřich Šídlo
**JÁ SI TO VŠECHNO
PAMATUJU**

Vyšehrad

© Michael Rozsypal, Jindřich Šídlo, 2024

ISBN tištěné verze 978-80-267-3039-2

ISBN e-knihy 978-80-267-3040-8 (1. zveřejnění, 2024) (ePDF)

ISBN e-knihy 978-80-267-3044-6 (1. zveřejnění, 2024) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-267-3045-3 (1. zveřejnění, 2024) (mobi)

Moje dětství: fotbal, Turnov a divný svět pozdní normalizace.

Jindra Šídllová

maminka, překladatelka, bývalá korektorka časopisu *Respekt*

Byla jsem přesvědčená, že si do porodnice jedu pro holčičku, měla se jmenovat Pavla. A výsledek byl, že se narodil Jindřich. Takové velké dítě! V první moment to bylo trošku zklamání, ale překonala jsem to. Byl to takový andílek s kudrnatými vlasy, ty má po mně. A smysl pro humor.

Už od školky pořád diskutoval. A taky něco organizoval. Třeba olympijské hry a archeologické vykopávky. Na gymnáziu se pak hodně začal zajímat o veřejné dění a řešil ho se spolužáky. Byl takový mladý aktivista. Někdy jsem měla trochu strach. Byli jsme spolu sami a já byla taková vystrašená matka.

Měl svůj fanklub. Děvčata k nám volala a jednou do Turnova přišel dokonce telegram. Lekla jsem se, protože ty se většinou posílaly, když někdo umřel. Ale nějaká slečna tam Jindrovi napsala, že ho miluje.

Byla jsem smutná, že nedodělal vysokou, měla jsem za to, že se věci mají dokončovat. A chtěla jsem jít na promoci do Karolína. Ale pak mi to vynahradil, když získal Cenu Ferdinanda Peroutky a pozval mě na předávání do Národního muzea. Promoci má dost lidí, ale tahle cena je jen pro těch pár nejlepších.

Příběh s happyendem

Z Husákova dítěte Havlovou mládeží

Jindřichu, začneme s dovolením tvým dětstvím. Tvoje maminka, když jsem se s ní potkal, o tobě s láskou vyprávěla, že je na tebe pyšná...

To jsem rád.

...ale že jsi byl jako kluk lajdák a že neviděla třeba tvoje poslední vysvědčení z gymnázia.

A nikdy ho ani nevidí.

Prý jsi ho kvůli známám z matematiky a fyziky zatajil. Tak prozrad' – nejen jí – po těch letech, co jsi měl z matematiky a fyziky v posledním ročníku gymnázia v roce 1991?

Z obou předmětů jsem měl čtyřky. Ale já jsem to tehdy prostě bral tak, že důležitá je maturita. Navíc jsem byl v tu dobu už přijatý na univerzitu, takže jsem mamince nechtěl zbytečně komplikovat život špatnými zprávami, které navíc byly irelevantní. Takže to vlastně nebylo lajdáctví...

Byla by to tak špatná zpráva? Nevzala by to?

Myslím, že jsem jí dokonce tehdy tvrdil, že jsme žádné vysvědčení nedostali. Ale byl jsem lajdák, to je pravda. To je jedna z mých vlastností, která mě bohužel provází dodnes. Ale zase na druhou stranu, já jsem to vždycky všechno nějak dohnal. Chtěl jsem mamince dělat radost, protože

jsem věděl, jak jí záleží na tom, jak se učím. Takže jsem se docela snažil. Občas mám pocit, že jsem se víc snažil kvůli ní než kvůli sobě.

Což tak bývá...

A víc než to, že neviděla mé poslední vysvědčení, mě mrzí, že maminka nikdy neviděla moji promoci. Protože jsem se sice na školu dostal, studoval jsem na FSV žurnalistiku a poté masovou komunikaci, strávil jsem tam spoustu let, mám bakalářský titul, ale tehdy ještě za něj promoce nebývala. Magistra jsem nikdy nedotáhl do konce. To svojí mamince dlužím.

K vysoké škole a tvým začátkům se dostaneme, teď ještě zůstaneme u toho dětství. V čem se to lajdáctví u tebe projevovalo? Jako třeba že jsi kašlal na věci, které tě nebavily?

To zase asi úplně ne, protože jsem nějaký pocit zodpovědnosti měl. Já jsem ten typ lajdáka, že si někam něco položím a za půl minuty nevím, kde to je. Tradičně to bývá technický průkaz auta. Takže to, že malý techničák už není povinný, je pro mě jedno z velkých vítězství lidstva. Jednou se mi povedlo ztratit celou tašku s fotbalovým dresem a celou fotbalovou výbavou, když jsem někam šel. Byl jsem tak zaujatý životem, že jsem zkrátka zapomněl. Jako úplně malé dítě, ještě ve školce, jsem cestou z plavání zapomněl v autobusu z Hloubětína do Horních Počernic džínovou bundu, kterou mi maminka pořídila, protože jsem ji moc chtěl. Fakt jsme nebyli bohatá rodina, vím, co to pro ni tehdy znamenalo. Pokud jde ale o školu, hodně věcí mi dlouho šlo samo. A vzhledem k tomu, že jsem byl relativně chytré dítě, neskromně řečeno, tak jsem se moc pilně neučil, což se mi ale později tak trochu vymstilo.

Kdy?

Že tak jednoduché to nebude, jsem pochopil, když jsem přešel na gymnázium. Ten přechod na gympl byl pro mě

hrozně těžký. Já jsem míval na základní škole většinou spíš jedničky. Respektive samé jedničky jsem měl vlastně jen dvakrát, v sedmé třídě, jinak mi to obvykle něco zkazilo.

Asi ta matika nebo fyzika, ne?

Ano, jasně. Z fyziky jsem měl v osmé třídě jedinou dvojku v pololetí, což bylo důležité pro přijímačky na gympl. Já jsem třeba neměl samé jedničky ani v první třídě, což považuji dodnes za zbytečnou šikanu. Dostal jsem tenkrát dvě dvojky: z výtvarné výchovy a z pracovního vyučování. A tyhle známky jsem měl pak už pravidelně pořád. V páté třídě v pololetí jsem neměl vyznamenání, což pak znamenalo mimo jiné to, že jsem musel dělat přijímačky na gympl. Což bych jinak nemusel, protože jsem v mezičase vyhrál několik různých olympiád...

Říkáš, že ti to ve škole víceméně šlo. Já jsem to měl v dětství stejně. Nazval jsem si to pro sebe syndrom chytrého dítěte. Díky tomu, že jsem vlastně tak jakoby nic všude procházel, jsem se vlastně ani moc nemusel učit. A protože jsem to vždycky nějak dal s většími nebo menšími úspěchy, tak jsem pak až na vysoké škole zjistil, že mi to chybí, že se neumím učit, a dneska vidím, že mám třeba z té základky a gymplu mezery ve vzdělání. Měl jsi to podobně?

Asi ano. Navíc mámě tehdy šlo hodně o to, abych se dostal na prestižní Gymnázium Na Vítězné pláni. A já se tam dostal, což znamenalo, že jsem musel dobře zvládnout přijímačky z matematiky. Takže jsem se poprvé opravdu systematicky učil z legendární bílé učebnice zvané podle svého autora Běloun. Jenže já jsem k tomu pořád dělal něco jiného. Celé dětství jsem hrál fotbal, takže jsem většinu času trávil na fotbalových hřištích a trénincích. Od roku 1981 do roku 1987 jsem hrál za Bohemians Praha, další roky za Vršovice a ono ti to bere dost času, ale zároveň jsem si chtěl užít dětství.

Tvrdil jsem, že se soustředím na věci, které jsou pro mě důležité a které se mi budou hodit. Měl jsi to taky tak?

To jsem měl, což byla samozřejmě úplná blbost. Ale já jsem tehdy myslím nějak mámě dokonce sliboval, že šetřím síly na to studium vysoké školy.

To ti musela potom omlátit o hlavu, ne?

To zase úplně ne. Víím, že když jsem z vysoké školy v roce 2000 odešel, aniž bych ji dodělal, neměla radost, ale koneckonců vysokoškolské bakalářské vzdělání jsem dotáhl. A vzhledem k tomu, že jsem na začátku druhého ročníku nastoupil do *Respektu*, byla to pro mámu aspoň částečná satisfakce.

Hrál jsi v dětství na nějaký hudební nástroj?

Snažil jsem se hrát na kytaru.

Někde v ZUŠ, nebo jako samouk?

Jako samouk. V sedmnácti jsem se chtěl naučit hrát na kytaru kvůli holkám. Ale nenaučil. My jsme měli potom asi dva roky kapelu, se kterou jsme odehráli i několik koncertů, třeba ve starém klubu Belmondo na Žižkově nebo v legendárním klubu Delta v Ruzyni, a tam jsem psal texty a zpíval, což byl vlastně takový předobraz toho, co dělám teď. Vůbec jsem k tomu neměl žádné předpoklady, ale hnal jsem se dopředu.

Tvá maminka mi popisovala, že jsi do showbizny vstoupil už v pěti letech krátkým výstupem na dětském koncertě s Jitkou Molavcovou. Když se zeptala: „Co uděláme s tím jablíčkem, ve kterém byl červ?“, tak ty jsi prý vykřikl na celý sál: „Vyřízneme ho!“

To je pravda. Já si vybavuju, že když byly na základní škole takové ty třídní besídky, tak jsem je vždycky rád moderoval a dělal jsem tam nějaký program. A to mi vlastně pak vydrželo i na gymplu.

Dědeček, „náhradní otec“ a ředitel turnovské dívčí školy Jindřich Škaloud a sestřenice Zorka Letošníková, dnes Freiová, zahrada v Turnově, zhruba 1973.

Maminka, ozdoba Vršovic 1974.

Z díla turnovských fotografů. Ten fotbalový míč předpovídá budoucnost, zhruba 1977.

Maturitní ples, Lucerna, leden 1991. Původní heslo „Sbohem a řetěz“ odpovídalo době asi lépe, ale byli jsme ochotni přistoupit na kompromis.

Tvoje máma tvrdí, že jí říkali, ať tě dají na herce. Vždycky jsi prý měl sklon bavit společnost. Netáhlo tě to krom fotbalu někdy i tímhle směrem? Třeba k dramátáku nebo k herectví?

Ne, já jsem celé své dětství věnoval fotbalu. Mě ten fotbal bavil víc a ani si nevybavuju, že by máma někdy říkala, abych zkusil dramáták. Jediné, co mi z téhle doby zůstalo nesplněné a o co se máma snažila, bylo, abych se odnaučil ráčkovat. Takže jsem chodil na logopedii. Dokonce na dvou základních školách: na té první, spádové, to byla základka na Kodaňské ve Vršovicích, a potom na jazykovce, kam mě máma velmi moudře dala v roce 1981. Docházel jsem na logopedii, ale nějak jsem na to neměl, furt jsem jen dokola opakoval „tdpaslík, tdnka, tdnka, tdnka“, ale nikdy to nepřeskočilo. Přitom ostatní děti, které tam chodily se mnou, se to naučily. A já ne! Koneckonců i moje děti, které všechny ráčkovaly, se to naučily. Teď nedávno si ze mě dělala legraci nejmladší dcera Pepi, že se odnaučila ráčkovat v pěti letech. A užívala si to, že už umí něco, co se její tatínek nikdy nenaučil. Občas mě to docela mrzí, že jsem to nezvládl, protože mě to na jednu stranu trochu omezuje. Na druhou stranu, když jsem s tím přišel do České televize, poslali na mě legendárního Alexe Röhricha na školení projevu. Nejprve optimisticky tvrdil, že s tím něco uděláme, ale pak mě chvíli poslouchal a řekl: „Ok, uděláme z toho trademark, ale vy se nikdy nesnažte tohle slovo vyslovit.“

Takže jsi z toho udělal svoji přednost?

Spíš je to něco, díky čemu mě lidi poznají. Ale fascinuje mě, že i v tomhle věku mají někteří lidé pocit, zejména pak na sociálních sítích, že mě tím můžou urazit. Jako když mě třeba oslovují „Jindvo“. Za prvé, já neříkám „Jindvo“, ale „JindRRRo“, to „r“ tam je třikrát špatně. A za druhé, já jsem se s tím vyrovnal někdy v roce 1983, zhruba před čtyřiceti lety. Dneska je mi to už fakt jedno.

A v dětství se ti třeba někdo kvůli tomu smál?

Trochu ano, ale kvůli čemu se mi děti posmívaly častěji a mnohem víc, byly moje kudrnaté vlasy. A to mi přijde z dnešního pohledu vlastně dost neuvěřitelné. Zažíval jsem kvůli tomu šikanu, protože to prostě bylo něco, co tady tehdy vyčnívalo. Když potom ty vlasy po mně zdědily moje dvě dcery, trochu jsem měl obavy, aby nezažily to samé. Obě jen slyšely, jak mají krásné vlásky, svět už je jiný. Děti už dneska vědí, že lidi vypadají různě. Já to ale zažíval v roce 1982, kdy se v Praze nic takového neřešilo, nemluvalo se o tom, že je normální, že lidi vypadají odlišně. Na začátku 80. let byly moje vlasy něco výjimečného a bylo velmi jednoduché mě přes to zraňovat.

Třeba jak?

Moji spoluhráči z fotbalu mi několik let říkali buď „Keňa“, anebo „Bílej negr“. Pochopil jsem, že mi tím chtějí ublížit. Časem jsem se s tím nějak srovnal, zhruba v patnácti šestnácti letech už jsem to moc neřešil.

A do té doby? Pomáhal ti někdo?

Ne. Já jsem to nikde neříkal, protože nebylo moc komu.

Styděl ses za to?

Ne, nestyděl, ale bylo mi to nepříjemné. Děti jsou kruté a tehdy to bylo něco, co neznaly, nikdy neviděly.

A jakou jsi na to měl obranu nebo jak jsi na to reagoval?

Žádnou.

Nechal jsi to prostě vyšumět?

Já jsem nevěděl, co s tím mám dělat. Občas jsem to asi říkal mámě, ta věděla, že mě to trápí, ale taky moc netušila, co s tím. Takže jsme to vlastně ani nějak moc neřešili a ono to pak samo během času prostě odešlo.

A když jsi mluvil o té šikaně, to bylo ve verbální rovině?

Ano, verbální, ale myslím, že to několikrát přešlo i do nějakého štouchnutí. Já jsem byl vždycky docela velký, takže mě bylo těžké šikanovat fyzicky, i když i na to došlo. Spíš se se mnou některé děti nechtěly kamarádit. Jednou jsem byl v devíti letech na letním táboře tak nešťastný, že jsem dokonce psal mámě, ať si mě odveze. Máma tam za mnou tehdy opravdu přijela, aby mě uklidnila. Nicméně, abych se nelitoval, časem jsem to překonal a začal se stříhat hodně nakrátko.

A to, jak jsi popisoval, že jsi neuspěl na logopedii, to bylo dáno nějakou tvou „nevůlí“?

To je to, co říká moje maminka: byl jsem lempl a bylo pro mě důležitější, abych stihl fotbalové tréninky a ještě pak chodil hrát fotbal s klukama, než abych chodil pravidelně na logopedii a denně cvičil.

Proto jsem se ptal i na ten hudební nástroj, protože děti na ně chodí hlavně, aby se naučily disciplíně. Tak to jsi prostě neměl?

Ne.

Ty jsi dneska známý mimo jiné svojí vynikající pamětí. Měl jsi takovou paměť už na škole?

Nevím, já si to vlastně upřímně nevybavuju. Ale je pravda, že jeden z předmětů, který mi šel ve škole nejlíp a v kterém jsem dokonce vyhrál nějaké olympiády, byl dějepis. Dvakrát jsem se dostal do národního finále soutěže Mladý historik. Přičemž jednou jsem tam nejel, protože jsem měl fotbalové soustředění. Ale podruhé jsem tam jel a skončil jsem třetí od konce. Ale možná díky tomu, že jsem si dobře pamatoval všechna data a souvislosti, jsem se nakonec dostal k tomu, co dělám teď. Nevím, proč to byl zrovna dějepis, ale šel mi dobře.

Maminka mi říkala, že si do porodnice jela pro holčičku, byla přesvědčená, že se jí narodí dcera. A smála se, že prý byla zklamaná, ale co jí zbývalo, tak se s tím smířila. Cítil jsi někdy jako dítě, že si maminka přála mít holčičku, a narodil ses jí ty?

Já to vím. A ne, necítil, vůbec. Jen mi maminka kdysi ukazovala deník, který si tehdy psala. Pamatuju si, že začínal slovy: 21. října 1972 se místo holčičky Pavlínky narodil chlapeček Jindříšek. A pak tam píše, že to byla dřina a že mě rodila asi tři dny, že to šlo ztuha, ale že to stálo za to.

Fakt? Tři dny?

No, nevím přesně, jestli tři dny, ale trvalo to hrozně dlouho. Ještě v porodnici jsem v peřince vypadal jako dvě děti zamotané dohromady. Nicméně jsem jedináček, navíc mě maminka vychovávala sama, takže opravdu nebylo hlavní, jestli jsem kluk, nebo holka. Maminka jen občas vtipkovala a říkala, že chtěla holčičku, protože holky jsou pořádku milovnější než kluci, o čemž ovšem jako otec tří dcer dost pochybuju.

Jaká je tvoje první politická vzpomínka?

Já nevím, jestli nekecám a jestli si to už nepřibarvuju, ale myslím si, že to bylo, když v roce 1980 zvolili Gustáva Husáka podruhé prezidentem.

V tvých osmi letech?

Vybavuju si, nebo myslím, že si pamatuju, jak na naší staré černobílé televizi sleduju Gustáva Husáka, který prochází jako zvolený prezident Vladislavským sálem. I když to samozřejmě nebyla žádná politika, ale šaškárna, rituál dosazení loutkového prezidenta v okupované zemi. Což vím teď. Celkově na mě ale měla silný vliv – jak si uvědomuju samozřejmě až zpětně – atmosféra 80. let. Vyrůstal jsem v letech permanentního boje za mír, ať to znamenalo cokoli, neustále

jsem měl pocit, že na nás zítra může přiletět z Německa americká raketa Pershing II s jadernou hlavicí a všichni budeme mrtví. Když se v roce 1985 sešli v Ženevě poprvé americký prezident Ronald Reagan, což byl do té doby pro mě ďábel, se sovětským generálním tajemníkem Michaiilem Gorbačovem, chápal jsem to jako něco velmi optimistického. Navíc Gorbačov vypadal jako sympatický chlápek, na rozdíl od svých předchůdců, což byli i zaživa polomrtví dědci. Když v roce 1982 zemřel Brežněv, chtěli jsme jít zrovna s kamarády do kina na film s Budem Spencerem a Terencem Hillem. Jenže se kvůli státnímu smutku nehrálo. Nevěděl jsem tenkrát samozřejmě, že se Brežněvova smrt v Československu ve skutečnosti divoce oslavovala. A pak jsme místo filmů se Spencerem a Hillem sledovali pravidelné pokračování „kremelských pohřbů“, což byl podle dobového humoru nejúspěšnější seriál Československé televize hned po *Nemocnici na kraji města*. Po Brežněvovi přišel Jurij Andropov, za rok byl mrtvý. Pak Konstantin Černěnko, znova za rok mrtvý.

A pak nastoupil Gorbačov...

...a začala nová éra. Jednání s Reaganem, přestavba a glasnost. Moje maminka je ruštinářka, překladatelka z ruštiny, proto mě taky dala na jazykovou školu, kde byla prvním jazykem samozřejmě ruština. Takže jsem docela brzo rusky rozuměl i četl. Měli jsme na základní i na střední škole výborné ruštinářky, ten jazyk mě docela bavil a měl jsem ho rád, naučil jsem se ho celkem slušně, dodnes rusky rozumím. Na gymnáziu jsme četli v originále ruské klasiky, za což jsem vděčný. Trávil jsem navíc v dětství hodně času v Turnově, kde sídlila velká sovětská posádka, takže tam šla taky dobře chytit sovětská televize. Na konci 80. let v ní byly k vidění mnohem zajímavější věci než v Československé televizi. Třeba různé relativně otevřené debaty o minulosti. Ne že bych tomu extra rozuměl, ale aspoň něco jsem se dozvěděl. Po pravdě mě tam ale mnohem víc zaujalo třeba

vystoupení Pražského výběru a Stromboli, což byly moje oblíbené kapely, které si v Československé televizi moc nezahrály, ale v sovětské tehdy byly k vidění.

Jak to bylo možné?

To byla nějaká taková ta přestavbová akce: přivezli do sovětské televize do Moskvy dvě československé kapely, aby soutěžily s dvěma sovětskými.

Zrovna tyhle?

Ano, zrovna tyhle. Nevím přesně, jak se to stalo, ale normálně to šlo na prvním kanále celostátní sovětské televize. V roce 1988, kdy se v Československé televizi Michael Kocáb objevil jen tehdy, když to náhodou uniklo bdělým cenzorům.

Když se vrátím ještě před ten gympl, třeba do první, druhé, třetí třídy, vnímal jsi tehdy, že je tady komunismus, nesvoboda? A že někde jinde existuje nějaký jiný svět?

Velmi málo, ale postupně ano. Myslím, že to člověk poznával třeba z filmů a z takových těch rodinných historek, které se říkaly tak, aby to děti pro jistotu moc neslyšely a potom to náhodou někde nevykecaly. Typicky normalizační atmosféra. Ale v kinech se občas objevily západní filmy, většinou italské a francouzské, a když se sem náhodou dostal nějaký velký světový film, byla to obrovská událost a na Václavském náměstí, kde byla taková ta prémiová kina typu Blaník nebo Jalta, se stály dlouhatánské fronty, i když sem ty filmy dorazily třeba s tříletým zpožděním. Dodnes si pamatuju, jak byla máma nadšená, když sehnala lístky na oscarový film *Kramerová versus Kramer* s Meryl Streep a Dustinem Hoffmanem. A najednou jsme v těch filmech viděli, že to tam vypadá trochu jinak. Taky si z dětství velmi dobře pamatuju, jak velká událost to byla, když k nám přišel taky oskarový film *Amadeus* od Miloše Formana. Tehdy to člověku začalo docházet, protože se začal ptát sám sebe:

„Počkej, tak ten americký film, který se ale natočil v Praze, točil český režisér, který ale žije v Americe, jako proč?“

To se ale točilo ve Vídni, ne?

Ne, to se natáčelo v Praze. Byl jsem na tom filmu v kině Pilotů ve Vršovicích a pamatuju si, že lidi seděli v sále do konce titulků, protože úplně na konci bylo poděkování pražskému kardinálu Tomáškovi a to chtěli všichni vidět. Absurdní doba. Hodně věcí nám docházelo i přes sport. Zejména když někdo záhadně zmizel, většinou hokejisté, kteří se třeba nevrátili z mistrovství světa nebo zájezdu do Kanady. Najednou se vypařili, i když ještě před pár dny se o nich psalo v novinách. To tě samozřejmě napadlo, co se to děje. A pak ti to řekli rodiče, ale radši jsi o tom neměl mluvit.

Kdo třeba konkrétně zmizel?

Pamatuju si třeba Davida Volka, který hrál za Spartu, na niž jsem tehdy chodil. Nebo slovenští bratři Šťastní, Peter, Marian a Anton, kteří postupně emigrovali. V roce 1984 se hrál Kanadský, dnes Světový pohár a tam už Peter Šťastný nastoupil za Kanadu, Československá televize to z nějakých záhadných důvodů přenášela živě, komentátoři se jeho jménu úzkostlivě vyhýbali, ale když dal sedmý gól Kanady, už to nešlo a z televize se ozvalo: „Gól, Peter Šťastný, koho vlastně reprezentuje?“ Nebo si vybavuju mistrovství světa v hokeji v roce 1983, které se hrálo v Mnichově, a v televizi byl najednou k vidění veliký transparent, který německá režie neustále zabírala a na němž stálo: „Bijte Rusy na věčné časy a nikdy jinak.“ Vyrobili ho českoslovenští posrpnovní emigranti. Byl to pro mě svět divných náznaků, kdy se o ničem radši nemluvalo nahlas, ale člověku začínalo být jasné, že to není normální, a nutně to v něm vzbuzovalo otázky.

Jako ve filmu *Truman Show*, když spadne ten reflektor a začnou se dít věci jinak...